

CESTA KROJE

Objev tradice v moderní podobě
na Piešťansku a na Slovácku

Poznejte tradice česko-slovenského pohraničí

Česko-slovenské pohraničí je region s velmi bohatým kulturním dědictvím, kde jsou tradice přirozenou součástí života místních obyvatel.

Česko-slovenské pohraničí je region podhůří a údolí, kde se setkává české a slovenské prostředí. Na malém území tu najdete vesnice, vinice, města i lázně. Patří sem moravské Slovácko a slovenské Piešťansko.

Během roku se tu konají různé folklorní slavnosti, trhy a řemeslné akce. Můžete navštívit dílny tkalců, vyšivaček, krajkářek, kloboučníků či obuvníků a podívat se, jak vznikají tradiční výrobky.

Cestování po regionu je příležitostí poznat místní lidi, jejich tradice a zjistit, jak se folklor promítá do jejich každodenního života.

Krojová tradice v moderní podobě

V regionu se kroje stále používají při svátcích, rodinných oslavách a folklorních akcích. Zároveň se z nich dnes stále častěji přebírají jen jednotlivé prvky – vyšivka na tašce, vzor na tričku,

stuha ve vlasech nebo detail na obuvi či jiném doplňku. Tradiční motivy tak přirozeně vstupují do běžného šatníku.

Podpořte uchování našich tradic

Tradice přetrvávají, dokud o ně je zájem. Návštěvou regionu je můžete podpořit i vy – účastí na akcích, návštěvou řemeslných dílen nebo rozhovorem s lidmi, kteří jimi žijí. Stačí přijet – i tím pomáháte tradicím pokračovat.

Navštěvejte Cestu kroje a poznávejte krojové tradice příhraničí Slovácka a Piešťanska.

www.cestakroje.cz

Piešťansko

◊ region tradic, řemesel a vinic

Region Piešťansko

Piešťansko je region, v němž se tradice spojují s řemeslem, vinohradnictvím a aktivním venkovským životem.

Rozmanitost krajiny se přirozeně odráží i v místních krojích, zvycích a hudbě jednotlivých obcí. Krajina je pestrá – tvoří ji úrodné nivy a lužní lesy při Váhu i výše položené obce pod Považským Inovcem. Nad regionem se tyčí hrady Tematín a Čachtice.

okolní kraj – při něm vznikla lázeňská osada Teplice, z níž později vznikly Piešťany.

Piešťansko v číslech

Region Piešťansko je kompaktně osídlený s hustotou přibližně 161 obyvatel/km². Tvoří ho hustá síť menších obcí, jejichž přirozeným zázemím je dvojice okresních měst Piešťany a Hlohovec.

Region zahrnuje město Piešťany s okolím a Hlohovecko – historické území s městem Hlohovec a vinařskými vesnicemi při Váhu. Leží v jižní části Pováží, mezi Malými Karpaty, Považským Inovcem a údolím Váhu.

Tradice mají v regionu hluboké kořeny

Lidová kultura v regionu Piešťansko má mimořádně hluboké kořeny. **Nález Moravianské Venuše z období přibližně 22 800 let před Kristem potvrzuje přítomnost uměleckého projevu už v pravěku.** V období Velké Moravy patřilo území k důležitým centrům raného slovenského osídlení.

Ve středověku se přirozeně rozvíjela řemesla, zemědělství a pltnictví – poloha při Váhu umožňovala obchodní spojení s dalšími regiony.

Venkovský charakter s bohatým folklorem

Od 19. století výrazně posílilo lázeňství, region si však zachoval venkovský charakter i bohatý folklor. Z tohoto období pochází také **krakovanská paličkovaná krajka**, známá i za hranicemi regionu. Zámek v Hlohovci po staletí formoval

 104 535
obyvatel

 51
obcí

 2
okresy

 648,3
km²

Piešťanský kroj

Piešťanský kroj patří mezi nejvýraznější ženské a mužské lidové oděvy na západním Slovensku. Nosil se v Piešťanech i v okolních obcích na obou březích Váhu a dodnes je silným symbolem místní identity.

Součásti kroje

Pro **ženský kroj** jsou typické pestrobarevné stuhy, brokáty, krajky a výšivky – někdy šité i kovovou nití. Tvoří jej spodnice a rubáš, bohatě řasené a zdobené rukávce, přiléhavý živůtek (prucel nebo lajblík), sukně, zástěra a čepec.

Mužský kroj je jednodušší a jednodušší: kalhoty (gatě), košile, vesta, klobouk. Pro sváteční příležitosti se doplňuje výšivkou nebo šujtášem.

Dva krojové styly v jednom regionu

Na Piešťansku se přirozeně vyprofilovaly dvě hlavní ženské krojové varianty:

- ◆ **krakovanská** (pravý břeh Váhu – Krakovany, Trebatice a okolí) – kroj má výrazné barvy, bohaté tvary, silueta je plnější
- ◆ **piešťanská** (levý břeh Váhu – Piešťany, Moravany a další obce) – kroj má jemnější liniovou siluetu, tlumenější výraz a uhlazenější tvary

Mužské kroje jsou napříč územím vizuálně podobné, s důrazem na střídmost, zejména u svátečního oděvu.

Piešťanský kroj je světový unikát

Ženský piešťanský kroj patřil kdysi k **nejreprezentativnějším lidovým oděvům v bývalém Československu**. Nosil se při slavnostech doma i v zahraničí a byl oceňován pro precizní výšivku a řemeslnou kvalitu.

Piešťanský kroj tvoří:

- bílá blůza – ručně vyšivaná, se zdobenými rukávci
- přiléhavá brokátová vesta výrazné barvy
- zástěra – černá, bohatě zdobená

Typické jsou **výšivky, krajka a pestrobarevné stuhy**.

Každý detail nese stopu místního řemesla a estetického cítění – právě proto zůstává piešťanský kroj dodnes ceněnou inspirací pro designéry i milovníky folkloru.

◆ Fotografie původního piešťanského kroje před a po rekonstrukci

Sváteční kroj

Ženský sváteční kroj z Piešťan

✂ Nese eleganci dolnovážského kraje – ladnou, prodlouženou siluetu **jemně zvýrazňuje pas**. Barvy bývaly slavnostní, ale důstojně sladěné.

Typické jsou pro něj:

- **rukávce s krajkovým či madeirovým límečkem**, zdobené partičkou na předním dílu,
- **pruceľ – živútek s cípy do tvaru písmene V**, šitý z brokátu či sametu, bohatě lemovaný barevnými stuhami,
- **zástěry bohatě řasené**, avšak s jemnějším, uhlazenějším skládáním než na druhém břehu Váhu,
- **čepec s gruloú** ve tvaru písmene M nebo W, který korunoval celkový vzhled ženy.

Mužský sváteční kroj z Piešťan

Mužský kroj působil jednoduše, nesl však v sobě důstojnost a sílu:

- **košile s bohatšími rukávy** a stojatým límcem nesla jemnou bílou výšivku – jako by v sobě uchovávala světlo svátečních nedělí,
- **gatě** (kalhoty) z domácího plátna nebo sukna,
- **vesta se šujtášovým šněrováním** a kovovými knoflíky.

✂ Sváteční oděv završoval **klobouk a kožená obuv**, které dodávaly muži hrdý a upravený výraz.

Všední kroj

Ženský všední kroj z Piešťan

V každodenním ruchu sahaly ženy po jednodušších kusech oděvu, ale ani ty nebyly bez krásy:

- **rukávce** se šily z pevného konopného plátna,
- **sukně a zástěry** byly z dostupnějších látek,
- **zdobení** bylo skromné nebo zcela chybělo.

✂ Navzdory jednoduchosti si Piešťanky zachovávaly **dvojjástěrový rubášový typ oděvu**, typický pro tuto část kraje.

Mužský všední kroj z Piešťan

Na každodenní práci na poli či v hospodářství se muži oblékali jednoduše:

- **košile bez výšivky**,
- **gatě z konopného plátna**,
- **vesta bez ozdob** – taková, jakou si mohl dovolit každý hospodář.

✂ K práci **patřila jednoduchá obuv nebo bosé nohy** dotýkající se země, která je živila. I v této jednoduchosti se odrážela hrdost a autenticita piešťanského kroje.

Slovácko

↔ region živých tradic

Region Slovácko

Slovácko je region, v němž se tradice dodnes nejen zachovaly, ale dále se rozvíjejí – v každodenním životě, domácnostech, obřadech i krojích. Patří mezi nejaktivnější oblasti lidové kultury v Česku a na Slovensku.

Region se rozprostírá v jihovýchodní části Moravy, na hranicích České republiky a Slovenska. Tvoří jej tyto subregiony:

- Dolňácko:
 - Uherskohradištsko
 - Uherskoostrožsko
 - Veselsko
 - Kyjovsko
 - Uherskobrodsko
 - Bojkovicko
- Luhačovické Zálesí
- Moravské Kopanice
- Horňácko
- Podluží
- Strážnicko
- Hanácké Slovácko

Spojuje vinařské nížiny při řece Moravě s pahorkatinami a kopaničářskými obcemi v Bílých Karpatech. Geografická pestrost se promítá do rozdílů v tradicích jednotlivých subregionů – v jazyce, oděvu, hudbě i lidových zvycích.

Kořeny tradice sahají do minulosti

Slovácko stálo v minulosti na důležité křižovatce dopravních, obchodních i kulturních cest. Bylo součástí Velké Moravy a později významnou oblastí českého i uherského středověku.

Poloha regionu přispěla k tomu, že se tu stopy slovanských tradic ve velké míře zachovaly – místní obyvatelé byli jejich nositeli a střežili své zvyky a tradice i v těžkých časech.

Folklorní kontinuita tu přetrvala dodnes – najdete ji v písních, oděvech, každodenních zvycích i v rozmanitých nářečích. V mnoha obcích jsou přirozenou součástí života místních.

Folklor jako součást běžného života

Folklor na Slovácku zažijete v přirozené podobě na festivalech, v řemeslných dílnách, muzeích i komunitních iniciativách. Folklor tu nezažijete jako atrakci, ale jako projev místního života.

Region Slovácko v číslech

Region Slovácko patří k hustě osídleným oblastem s hustotou osídlení přibližně 231 obyvatel/km². Obce na sebe navazují v krátkých odstupech, krajina působí spíše jako mozaika propojených sídel než řídké obývaný venkov.

 410 000
obyvatel

 156
obcí

 12
subregionů

 1777
km²

◊ Mapa regionu Slovácko s vyznačenými subregiony
Zpracováno podle: Mapa Slovácka, Romana Habartová, pro knihu Na paletě krojů, 2009

Slovácký kroj

Slovácké kroje patří k nejbohatěji rozvinutým a dodnes aktivně udržovaným tradičním oděvům na Moravě.

Každá obec má **vlastní rukopis, rozpoznatelný podle detailů ve střihu, výšivce či doplňcích** — podle nich lze určit přesný původ kroje. Rozdílly se projevují například v rukávcích: někde jsou velké a vyztužené a dodávají postavě slavnostní ráz, jinde jsou menší a volněji vsazené.

V každodenním životě dominovaly **přírodní materiály jako len a konopí** — praktické, pevné a vhodné k práci. Pro sváteční příležitosti se používaly brokát, samet, zdobené stuhy a krajky, které dodávaly oděvu reprezentativní charakter.

Typické znaky kroje

Pro slovácké kroje jsou typické:

- výrazné rukávce,
- vrstvené sukně se zástěrami,
- typická mužská silueta s košilí, vestou a specifickým střihem kalhot.

◊ **Úpravy hlavy, vázání šátků a obřadní věnce** prozrazují původ i společenské postavení nositelky.

◊ **Zástěry a výšivky** mají vlastní vzory a rytmus stehu, typický pro konkrétní obec nebo mistra.

Slovácký kroj zblízka

Slovácké kroje se vyznačují výraznou barevností a bohatou výzdobou. Často se objevují **odstíny žluté, červené, modré a tmavě zelené v kombinaci s bílou dírkovanou výšivkou na ženských rukávcích**. Barvy jsou výrazné, ale působí vyváženě v rámci lokální a regionální estetiky. Každý odstín má své místo a význam — od všedního dne až po slavnostní a obřadní příležitosti.

Slovácký kroj dnes

Kroje byly kdysi přirozenou součástí každodenního života — nosily se o svátcích, slavnostech a obřadech. Dnes se objevují zejména při slavnostech, vinobraních a folklorních akcích. Některé starobylé kusy se uchovávají v muzeích, tradice jejich nošení však v kulturních komunitách stále přetrvává a roste.

Sváteční kroj

Ženský sváteční kroj z Uherského Ostrohu

Uherskoostrožský ženský sváteční kroj patří k nejzdobnějším slováckým krojům. **Typické jsou pro něj lomené vyztužené rukávce** a náročná prořezávaná výšivka, přední sukňe – fertuška s krajkou, obřadní šátek, zadní řasený šorec a bílé fertuchy.

✂ Hlava je zdobena **úvazem červeného šátku hranatého tvaru nebo obřadním dívčím věncem**.

Barvy jsou zářivé, výšivky vycházejí z místních motivů a krajka je přítomna téměř na každé části kroje.

Mužský sváteční kroj z Uherského Ostrohu

Mužský sváteční kroj je výrazný siluetou i detaily.

Typicky jej tvoří:

- **bílá košile s bohatými rukávky** s pestrou plošnou výšivkou,
- **tmavá vesta** s oranžovým výšivkovým cifrováním a třásněmi, do chladnějšího počasí **bílý kabátek – lajbl**,
- **tmavší gatě** – kalhoty,
- **klobouk** s vonicí a kohoutími perý.

✂ Kroj doplňují ozdobné opasky a při svátečních příležitostech a v zimě různé kabáty – haleny.

Všední kroj

Ženský všední kroj z Uherského Ostrohu

V každodenním životě nosily ženy jednodušší varianty kroje:

- místo rukávčů se dnes ve všední dny nosí **blůzky nazývané jupky**,
- **jednodušší látky**,
- **skromnější zdobení**,
- **různé šátky**.

✂ Přesto zůstal zachován charakteristický střih rukávčů, vrstvení i zástěra.

Mužský všední kroj z Uherského Ostrohu

✂ Ve všední dny nosili muži:

- **jednodušší košili** s méně náročnou výšivkou,
- **plátěné gatě** – třaslavice,
- **praktickou obuv**.

Akce

V regionech Piešťansko a Slovácko je folklor přirozenou součástí života. Po celý rok se tu konají řemeslné trhy, vinobraní, sezonní slavnosti a vystoupení dechových hudeb či cimbálových muzik.

Přehled nejvýznamnějších folklorních akcí na Piešťansku a Slovácku:

Piešťansko

-
Drahovská kosa
 Květen, Drahovce
-
Folklórne slávnosti Krakovany – Za krakovskú bránu
 Červen, Krakovany
-
Nádvorie čarovných nití
 Červen, Trnava
-
Trnavská brána
 Červen, Trnava
-
Medzinárodný folklórny festival Myjava
 Červen, Myjava – Kopanice
-
Annabál
 Červenec, Piešťany

Slovácko

-
Festival masopustních tradic Fašank
 Únor, Strání
-
Jízda králů Kunovice
 Květen, Kunovice
-
Jízda králů Vlčnov
 Květen, Vlčnov
-
MDFF Kunovské léto
 Červen, Kunovice
-
MFF Strážnice
 Červen, Strážnice
-
Víkend památkových domků
 Červen, Strání
-
Kopaničářské slavnosti
 Červenec, Starý Hrozenkov
-
Slovácké slavnosti vína a otevřených památek
 Září, Uherské Hradiště
-
Slovácký festival chutí a vůní, Skanzen Rochus
 Září, Skanzen Rochus – Uherské Hradiště
-
Slovácko v tradici
 Listopad, Uherské Hradiště

Zážitky

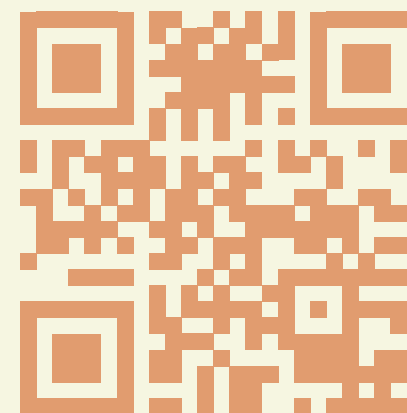
Na Piešťansku a Slovácku můžete folklor zažít zblízka. Navštivte řemeslné dílny, folklorní programy nebo etnografická muzea.

Piešťansko

- 1 **Etnografická expozícia Vlastivedného múzea Hlohovec**
Hlohovec, celoročně
- 2 **Etnografická expozícia Balneologického múzea Imricha Wintera**
Piešťany, celoročně
- 3 **Múzeum Za krakovskú bránu**
Krakovany, celoročně
- 4 **Ateliér drôtu Piešťany**
Piešťany, na vyžádání
- 5 **Hop a chill výlety**
Piešťany, na vyžádání

Slovácko

- 6 **Slovácké muzeum**
Uherské Hradiště, celoročně
- 7 **Muzeum J. A. Komenského**
Uherské Hradiště, celoročně
- 8 **Skanzen Strážnice**
Strážnice, celoročně
- 9 **Skanzen Rochus**
Mařatice – Uherské Hradiště, celoročně
- 10 **Lidové tradice a řemesla**
Uherský Ostroh, celoročně

Cesta kroje

Tato brožura vznikla jako výstup malého projektu s názvem Kroj ako inšpirácia, s kódem projektu FMP/KCR/01/020_SK, financovaného ze zdrojů programu Interreg Slovensko – Česko 2021–2027 (Fond malých projektů).

Bezplatná publikace.

Výhradní odpovědnost za obsah této publikace nesou její autoři a nelze jej ztotožňovat s oficiálním stanoviskem Evropské unie.

KIRA, n. o., Krajská inovačná a rozvojová agentúra

Trnavského kraja, Starohájska 6868/10, 917 01 Trnava, Slovensko

Tel.: +421 903 249 948

E-mail: info@kira.sk

www.kira.sk

Rezort Piešťany, Oblastná organizácia cestovného ruchu

Spoločenské centrum, Kúpeľný ostrov 4445/13, 921 01 Piešťany, Slovensko

E-mail: office@rezortpiestany.sk

www.visitpiestany.sk

Region Slovácko, Sdružení pro rozvoj cestovního ruchu

Masarykovo nám. 21, 686 01 Uherské Hradiště, Česká republika

E-mail: info@slovacko.cz

www.slovacko.cz

Interreg

Spolufinancovaný
Európskou úniou

FOND MALÝCH
PROJEKTŮV

ER BBK
EUROREGIÓN BÍLÉ - BIELE KARPATY

Slovensko – Česko

Partneři projektu

KIRA
KRAJSKÁ
INOVACNÁ
ROZVOJOVÁ
AGENTÚRA

LIDOVÉ
TRADICE A
ŘEMESLA

Partneři

TT SK
TRNAVSKÝ
SAMOSPRÁVNÝ
KRAJ

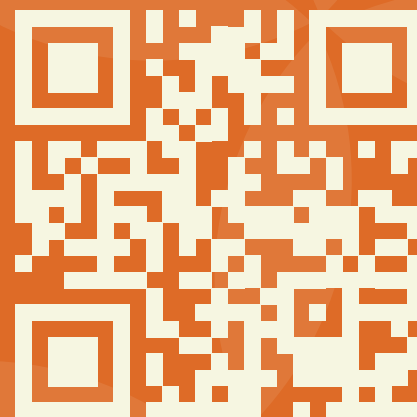
Uherský
Ostrov

úľuv

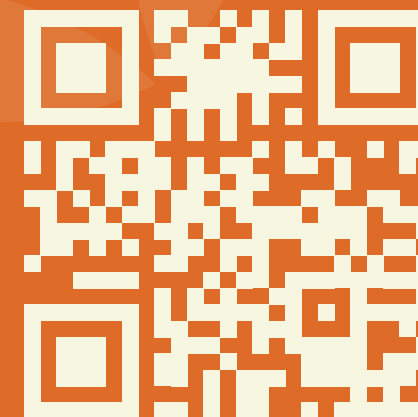
SLOVÁCKO

PIEŠŤANY
REZORT

cestakroja.sk

cestakroje.cz

Cesta Kroje

Interreg

Slovensko – Česko

Spolufinancovaný
Európskou úniou

FOND MALÝCH
PROJEKTOV

ER BBK
EURORÉGIÓN BÍLÉ-BIELE KARPATY

**K I
RA** KRAJSKÁ
INOVAČNÁ
ROZVOJOVÁ
AGENTÚRA

SLOVÁCKO

PIEŠŤANY
REZORT